

RIIGIKOHUS

Avaldatud veebilehel *Riigikohus* (<https://www.riigikohus.ee>)

Avaleht > Riigikohus: ristipuude kaitseks saab kasutada ka looduskaitse vahendeid

Riigikohus: ristipuude kaitseks saab kasutada ka looduskaitse vahendeid

6. Detsember 2022

Riigikohus selgitas ristipuude kaitset puudutanud kohtuasjas, et kui kaitstav kultuuriväärtusega objekt on osa loodusest, siis on võimalik selle säilitamiseks kasutada ka looduskaitse abinõusid.

Põlva Vallavolikogu esitas Riigikohtule taotluse tunnistada põhiseadusevastaseks planeerimisseaduse sätteid, mis puudutavad kohaliku tähtsusega kultuuripärandi säilitamist.

Põlva vallas leidub mitmeid Lõuna-Eesti pärimust kandvaid ristipuid, mille tüvesse on lõigatud ristimärke, kui sealt möödus kalmistule suunduv matuserong. Vallavolikogu leidis, et seadus on praegu liialt ebaselge ega anna omavalitsustele piisavaid võimalusi ristipuude ja muude looduslike pühapaikade kaitseks. Samuti pole volikogu arvates tagatud omavalitsustele küllaldast rahastamist, et hüvitada maaomanikele kultuuripärandi säilitamiseks vajalikke piiranguid.

Riigikohtu põhiseaduslikkuse järelevalve kolleegium jättis oma tänase otsusega taotluse rahuldamata. Kolleegiumi hinnangul on omavalitsustel olemas õiguslikud võimalused, et kaitsta kohaliku kultuuripärandi hulka kuuluvaid puid ja metsi, mida riik ei ole muinsuskaitse alla võtnud. Samuti ei pea iga kohaliku ülesande täitmiseks tagama omavalitsustele eraldi rahastamist.

Kohus märkis, et ajalooliste looduslike pühapaikade kaitse ja ruumiline planeerimine kuuluvad riigi ja kohaliku omavalitsuse jagatud pädevusse, mistõttu peavad nad tegema selles valdkonnas koostööd. Põhiseaduse preambul nimetab eesti kultuuri säilimist küll riigi ühe eesmärgina, kuid omavalitsuse territooriumil asuv kultuuripärand on tihedalt seotud ka kohaliku kogukonna rahvapärимusega.

Riigikohus juhtis tähelepanu sellele, et lisaks muinsuskaitse seadusele reguleerib kultuuripärandi hulka kuuluvate loodusobjektide kaitset ka looduskaitse seadus, mis annab omavalitsusele õiguse määrata nende kaitse ja kasutamise tingimused. Samuti on selle vajadusega arvestatud kehtivas planeerimisseaduses.

Ristipuude ja -metsade säilitamiseks võivad olla tarvilikud raiepiirangud, mis kaitseksid neid raie, aga ka näiteks tuulemurru eest. Sellised piirangud riivavad aga metsaomanike õigusi, mistõttu võib olla vajalik neile hüvitise maksmine, kui muul moel pole võimalik leida mõistlikku tasakaalu üldiste ja üksikisiku huvide vahel.

Kolleegium nentis, et piirangute kestvus sõltub kaitstavate puude elueast. Seega on need eeldatavasti pikaajalised, kuid mitte igavesed, mistõttu ei pruugi olla põhjust kinnistu sundvõõrandamiseks. Küll aga võib olla vajalik sundvalduse seadmine, mille eest tuleb omanikule tasu maksta. Kuna põhiseaduse järgi on igal inimesel kohustus säästa elu- ja looduskeskkonda, ei pea omanikule tingimata hüvitama kogu piirangutest tingitud kahju, vaid üksnes selle osa, mis on omaniku huve arvestades ebaproportsionaalselt suur.

Riigikohtu otsusegasaab tutvuda siin[1].

Arno Pöder
pressiesindaja
Riigikohus
arno [dot] poder@riigikohus [dot] ee

Allikas URL: <https://www.riigikohus.ee/et/uudiste-arhiiv/riigikohus-ristipuude-kaitseks-saab-kasutada-ka-looduskaitse-vahendeid>

Lingid

[1] <https://www.riigikohus.ee/et/lahendid?asjaNr=5-22-5/16>